

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
Centralukrainian Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University

НАУКОВІ ЗАПИСКИ ACADEMIC NOTES

**Серія:
Педагогічні науки**

**Series:
Pedagogical Sciences**

Випуск 176 (2019)
Edition 176 (2019)

Кропивницький – 2019
Kropyvnytskyi – 2019

УДК 378
ББК 81.2(3)
Н 34

Наукові записки / Ред. кол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. – Випуск 176. –
Серія: Педагогічні науки. – Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2019. – 299 с.

ISBN 978-7406-57-8
ISSN 2415-7988 (Print)
ISSN 2521-1919 (Online)
ICV 2016 = 54.23

Рецензенти: **Олексюк О. М., доктор педагогічних наук, професор;**
Комаровська О. А., доктор педагогічних наук, професор.

«Наукові записки. Серія: Педагогічні науки» внесено до Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. Наказ Міністерства освіти і науки України № 241 від 09.03.2016 р.

Збірник зареєстровано в міжнародних наукометричних базах Index Copernicus і Google Scholar.

Редколегія:

Науковий редактор:

Черкасов В. Ф. – доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Заступник наукового редактора:

Савченко Н. С. – доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Відповідальний секретар:

Кулікова С. В. – кандидат педагогічних наук, ст. викладач ЦДПУ ім. В. Винниченка

Редакційна колегія:

Анісімов М. В. – доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Калініченко Н. А. – доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Клім-Клімашевська А. – доктор педагогічних наук, професор Природничо-гуманітарного університету в Седльцах, Республіка Польща

Кротерс Г. – доктор філософії, професор Белфастського університету Її Величності, Об'єднане Королівство Великобританії та Північної Ірландії

Кушнір В. А. – доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Радул В. В. – доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Радул О. С. – доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Рангелова Е. – доктор педагогічних наук, професор, голова Міжнародної асоціації професорів слов'янських країн, Республіка Болгарія

Растрюгіна А. М. – доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Садовий М. І. – доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Ткаченко О. М. – доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Шандрук С. І. – доктор педагогічних наук, професор ЦДПУ ім. В. Винниченка

Друкується за рішенням вченої ради Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (протокол №10 від 25. 04. 2019 року)

Статті подано в авторській редакції

© Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, 2019

Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne Spółka z o.o., Wydawnictwo Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej Academica.

31. Welsch, W. (2001). Na drodze do kultury słyszenia? (On the way to the culture of hearing?). In E. Wilk (ed.) *Przemoc ikoniczna czy «nowa widzialność»?* (Iconic violence or «new visibility»?). Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

SIKORSKA Joanna – Senior Lecturer, M. A., Adam Mickiewicz University, Faculty of Educational Studies, Poznań, Poland.

Circle of scientific interests: pedagogy of art.

Стаття надійшла до редакції 19.05.2019 р.

УДК 378 (477)

АНДРОЩУК Людмила Михайлівна – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
<https://orcid.org/0000-0002-5702-675X>
 e-mail: vizavi1974@ukr.net

ВИЩА ХОРЕОГРАФІЧНО-ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ЗАКОНОДАВЧЕ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Глобальні зміни, зумовлені викликами суспільства XXI століття, значно посилили вимоги до вищої освіти загалом та хореографічно-педагогічної освіти зокрема. Вища освіта в усі часи була рушійною силою поступу суспільства. На зламі тисячоліть одним з основних завдань освіти є підготовка творчих кадрів, адже найціннішим товаром у всіх сферах людської діяльності стають творчі ідеї та технології. Хореографічна освіта є потужним інструментом реалізації творчого потенціалу особистості та виховання творчого покоління у відповідності до потреб сучасного суспільства. У різні етапи його становлення навчання хореографії перебувало у різних статусах, було поєднане з різними науковими та навчальними дисциплінами, поки не було віднесене в окремі напрям – хореографічно-педагогічну освіту, що забезпечила збалансоване поєднання освітньої хореографічної і педагогічної підготовки. Дослідження проблеми законодавчого, нормативно-правового забезпечення функціонування хореографічно-педагогічної освіти в Україні та перспектив її розвитку є актуальним на етапі реформування вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових праць з досліджуваної проблеми дає підставу констатувати посилення інтересу науковців до проблеми реформування мистецької освіти.

Історичним аспектам становлення та проблеми модернізації мистецької освіти присвячені праці О. Комаровської, Г. Ніколаї,

О. Олексюк, О. Отич, Г. Падалки, О. Ребрової, О. Ростовського, О. Рудницької, В. Черкасова, О. Щолокової та ін.

Проблемам хореографічного навчання та виховання присвячені праці В. Богути, О. Бурлі, П. Коваля, О. Мартиненко, Ю. Ростовської, Я. Рєви, П. Фриза, Т. Чурпіти та ін.

Попри підвищений інтерес науковців до проблем мистецької освіти дослідженню законодавчого, нормативно-правового забезпечення функціонування хореографічно-педагогічної освіти в Україні та перспектив її розвитку не приділялась належна увага.

Мета статті – дослідити проблему законодавчого, нормативно-правового забезпечення функціонування хореографічно-педагогічної освіти в Україні та перспективи її розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Хореографічно-педагогічна освіта – система підготовки вчителя хореографії у вищих педагогічних навчальних закладах до професійної педагогічної діяльності. Функціонування хореографічно-педагогічної освіти як інноваційного явища вищої освіти в Україні розпочалось з відкриття в 1989 році спеціалізації «Хореографія» при спеціальності «Початкове навчання» на педагогічному факультеті Кіровоградського державного педагогічного інституту ім. О. С. Пушкіна. В 2018 році на спеціальність «Хореографія» здійснювали набір абітурієнтів в 10 педагогічних, 5 національних, 4 державних університетах та в 1 гуманітарно-педагогічній академії.

Бурхливий розвиток хореографічно-педагогічної освіти в Україні розпочався з 1991 року. Серед основних принципів функціонування хореографічно-педагогічної освіти – відповідність основним напрямкам державної освітньої політики України.

В Законі України «Про освіту» 1991 року наголошується: «Вища освіта забезпечує фундаментальну наукову, професійну та практичну підготовку, здобуття громадянами ступенів вищої освіти відповідно до їх покликань, інтересів і здібностей, удосконалення наукової та професійної підготовки, перепідготовки та підвищення їх кваліфікації». В Україні запроваджується ступенева освіта та встановлюються освітньо-кваліфікаційні рівні та ступені вищої освіти бакалавр, магістр, доктор філософії, доктор наук [1].

Відповідно до Державної національної програми «Освіта» («Україна ХХІ століття»), затвердженої постановою Кабінету Міністрів України № 896 від 3.11.1993 року «вища освіта спрямована на забезпечення фундаментальної наукової, загальнокультурної, практичної підготовки фахівців, які мають визначати темпи і рівень науково-технічного, економічного та соціально-культурного прогресу, на формування інтелектуального потенціалу нації та всебічний розвиток особистості як найвищої цінності суспільства. Вона має стати могутнім фактором розвитку духовної культури українського народу, відтворення продуктивних сил України» [2].

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України № 325 від 18.05.1994 року «Про Перелік напрямів підготовки фахівців з вищою освітою за професійним спрямуванням, спеціальностей різних кваліфікаційних рівнів та робітничих професій» хореографію віднесено до галузі знань 02 Культура та мистецтво, напряму підготовки фахівців з вищою освітою 6.0202 Театральне мистецтво. Назва спеціальності відповідно до кваліфікаційного рівня спеціаліст – 7.020203 Хореографія [6].

З 1996 року структура підготовки фахівців складається з таких освітньо-кваліфікаційних рівнів: молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст, магістр згідно з Законом України «Про освіту» (1996 р.) і положенням про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту), затверджену постановою Кабінету Міністрів України від 20 січня 1998 року № 65. Класифікація напрямів підготовки здійснюється за ознаками спорідненого змісту вищої освіти та професійної підготовки [7].

Постановою Кабінету Міністрів України

№ 507 від 24.05.1997 року визнано такою, що втратила чинність, постанову Кабінету Міністрів України від 18 травня 1994 р. № 325 «Про Перелік напрямів підготовки фахівців з вищою освітою за професійним спрямуванням, спеціальностей різних кваліфікаційних рівнів та робітничих професій». У переліку напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціальність «Хореографія*» віднесено до напряму підготовки 0202 Мистецтво за освітньо-кваліфікаційними рівнями 6.020200 бакалавр, 7.020202 спеціаліст та 8.020202 магістр [8].

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України № 1719 від 13.12.2006 року до переліку напрямів, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра включено напрям підготовки 6.020202 Хореографія (галузь знань 0202 Мистецтво). Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України № 58 від 27 січня 2007 р. «Про порядок введення в дію переліку напрямів, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра» оголошено постанову Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2006 р. № 1719 «Про перелік напрямів, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра». Відповідно до пункту 2 постанови «Визнати такою, що втратила чинність, постанову Кабінету Міністрів України від 24 травня 1997 р. № 507 «Про перелік напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями» в частині підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра» [9].

Згідно з таблицею відповідності спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста (Перелік-1997 галузі 0202, найменування галузі знань – мистецтво) хореографія поділяється на: 1) спеціальність за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста Хореографія 5.020202 (узагальнений об'єкт діяльності – процес відображення дійсності та художнього вимислу у танцювальному мистецтві, напрям підготовки 0202 Мистецтво); 2) спеціальність за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста Педагогіка і методика

середньої освіти. Хореографія 5.010103 (узагальнений об'єкт діяльності – навчання людини в середніх навчальних закладах хореографії, напрям підготовки – 0101 Педагогічна освіта). Серед напрямів підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра Переліку-2006 напрям підготовки 6.020202 Хореографія* (галузь 0202 Мистецтво) [8; 9].

У постанові Кабінету Міністрів України № 787 від 27.08.2010 року «Про затвердження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра» хореографію віднесено до галузі знань 0202 Мистецтво: освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста – 7.02020201 хореографія (за видами)*, освітньо-кваліфікаційний рівень магістра – 8.02020201 хореографія (за видами)* (*Спеціальності, за якими здійснюється підготовка професіоналів за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста, магістра з присвоєнням кваліфікації вчителя або викладача вищого навчального закладу, за умови виконання психолого-педагогічної, методичної та практичної програми підготовки відповідно до галузевого стандарту педагогічної освіти). Відповідною постановою визнано такою, що втратила чинність, постанову Кабінету Міністрів України від 24 травня 1997 р. № 507 «Про перелік напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями» [10].

В 2010 році було розроблено освітньо-професійну програму підготовки бакалавра за напрямом підготовки 6.020202* Хореографія (галузь знань – 0202 Мистецтво). Керівник розробки – професор, завідувач кафедри хореографічних дисциплін, образотворчого мистецтва та дизайну Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка Коротков Анатолій Єгорович. Освітньо-професійна програма включила наступні цикли підготовки: цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки, цикл математичної, природничо-наукової підготовки, цикл професійної та практичної підготовки. До циклу професійної та практичної підготовки ввійшли дисципліни «Теорія та методика класичного танцю», «Теорія та методика народно-сценічного танцю», «Теорія та методика українського народного танцю», «Мистецтво балетмейстера», «Теорія та методика історико-побутового танцю», «Теорія та методика сучасного бального танцю»,

«Теорія та методика роботи з хореографічним колективом», «Народний костюм і сценічне оформлення танцю», «Історія хореографічного мистецтва» та ін. Розробка освітньо-професійної програми дозволила спеціальності Хореографія в системі хореографічно-педагогічної освіти в Україні перейти від статусу додаткової спеціалізації (при спеціальності початкова освіта, дошкільна освіта, соціальна педагогіка та ін.) до статусу основної спеціальності [5].

Наказом Міністерства освіти і науки України № 266 від 29 квітня 2015 р. «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», спеціальність 024 Хореографія віднесено до галузі знань 02 Культура і мистецтво. До галузі знань 01 Освіта віднесено спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями) без переліку спеціалізацій [3].

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України № 1151 від 6.11.2015 року «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266 затверджено таблицю відповідності Переліку напрямів, за якими здійснювалася підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра, спеціаліста і магістра. Згідно з цією таблицею підготовка спеціалістів з хореографії передбачена за ступенем бакалавр (галузь знань 0202 Мистецтво, напрям підготовки 6.020202 Хореографія*); за ступенем спеціаліст (галузь знань 0202 Мистецтво, спеціальність 7.02020201 Хореографія (за видами)*); за ступенем магістр (галузь знань 0202 Мистецтво, спеціальність 8.02020201 Хореографія (за видами)*). В 2015 році за ступеннями бакалавр, спеціаліст та магістр відбувається розмежування набору на галузь знань 01 Освіта (спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями) та галузь знань 02 Культура та мистецтво (спеціальність 024 Хореографія) [4].

Така суперечність призвела до розмежування підготовки спеціалістів в галузі хореографічного мистецтва в вищих педагогічних навчальних закладах за спеціальністю 024 Хореографія та 014 Середня освіта (Хореографія), до втрати державного замовлення з 2016 року на спеціальність 014 Середня освіта (Хореографія), до зменшення кількості педагогічних закладів вищої освіти, які

здійснюють підготовку педагогів-хореографів за спеціальністю 014 Середня освіта (Хореографія).

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України № 53 від 1.02.2017 року «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266» в позиції 01 Освіта / Педагогіка змінено назву спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями) на 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) [11].

У 2017 році розроблено проект стандарту вищої освіти України для другого (магістерського) рівня спеціальності 024 Хореографія галузі знань 02 Культура і мистецтво. До групи розробників стандарту увійшли професор, декан факультету хореографічного мистецтва Київського національного університету культури і мистецтв Цветкова Лариса Юріївна; кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри хореографії та мистецтвознавства Львівського державного університету фізичної культури Сосіна Валентина Юріївна; кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри режисури та хореографії Львівського національного університету імені Івана Франка Плахотнюк Олександр Анатолійович; кандидат педагогічних наук, професор кафедри хореографії Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва, заслужений діяч мистецтв України Забрєдовський Степан Григорович; професор, декан факультету хореографічного мистецтва Харківської державної академії культури, народний артист України Колногузенко Борис Миколайович; кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри хореографії Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди Лиманська Ольга Вікторівна; доцент кафедри хореографії та методики викладання Херсонського державного університету, заслужений працівник культури України, відмінник освіти України Рехліцька Алла Євгенівна.

Стандарт визначає перелік компетентностей, якими повинен володіти випускник вищого навчального закладу зі спеціальності «Хореографія» освітнього ступеня магістр та вимоги до нормативного змісту підготовки здобувачів. Згідно з стандартом «навчання за спеціальністю 024 «Хореографія» на другому рівні вищої освіти формує у студентів комплекс компетентностей, що забезпечить провадження педагогічної, балетмейстерської, організаційно-управлінської діяльності у сфері

хореографії», отже педагогічна складова є невід'ємним компонентом підготовки магістра хореографії [13].

В рамках комплексного наукового проекту «Теоретичні та методичні засади розвитку хореографічно-педагогічної освіти в Україні» розроблено проект стандарту першого (бакалаврського) рівня для спеціальності 014 Середня освіта (Хореографія) галузі знань 01 Освіта.

До групи розробників стандарту увійшли доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри мистецької педагогіки та хореографії Сумського державного педагогічного університету імені А. С.Макаренка Ніколаї Галина Юріївна; доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри музичного мистецтва і хореографії ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Реброва Олена Євгенівна; доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземних мов Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини Заболотна Оксана Адольфівна; доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової підготовки вчителя Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди Смирнова Тетяна Анатоліївна; кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини Андрощук Людмила Михайлівна; кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри мистецької педагогіки та хореографії Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка Повалій Тетяна Леонідівна; кандидат філософських наук, в.о. доцента кафедри музичного мистецтва та хореографії ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Мікулінська Ольга Сергіївна.

Завданням першого (бакалаврського) рівня вищої хореографічно-педагогічної освіти є підготовка кваліфікованих учителів хореографії, здатних вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми хореографічного навчання та виховання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. Основним завданням першого (бакалаврського) рівня вищої хореографічно-педагогічної освіти є підготовка педагогічних працівників для забезпечення потреб базової

середньої хореографічної освіти [12].

Система хореографічно-педагогічної освіти в Україні в перспективі буде успішно розвиватись за умов: збереження та вдосконалення неперервної хореографічної освіти (дошкільна, шкільна, позашкільна, вища); структурного і якісного узгодження хореографічно-педагогічної освіти з європейською сферою освіти, модернізації її змісту на засадах аналізу еволюції хореографічно-педагогічної освіти в Україні; забезпечення сталого розвитку хореографічно-педагогічної освіти з метою формування цілісної, активної, соціальної та творчої особистості майбутнього вчителя хореографії в педагогічних закладах вищої освіти; забезпечення державної підтримки спеціальності 014 Середня освіта (Хореографія); підвищення ефективності системи хореографічно-педагогічної освіти шляхом освоєння можливостей, які надають інформаційно-комунікаційні технології.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Отже, функціонування хореографічно-педагогічної освіти в структурі вищої освіти відповідає основним напрямкам державної освітньої політики України та здійснюється в нормативно-правовому полі. Розробка освітньо-професійних програм та проекту стандартів сприяли становленню хореографічно-педагогічної освіти в Україні відповідно до чинного законодавства та вимог ринку праці. Система хореографічно-педагогічної освіти в Україні має 30-річну історію. За умов розроблення стратегій розвитку хореографічно-педагогічної освіти на засадах ґрунтовного аналізу її еволюції в Україні та країнах ЄС відбудеться модернізація хореографічно-педагогічної освіти як бази підготовки педагогів-хореографів нової генерації.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про освіту» (1991) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
2. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>
3. Наказ міністерства освіти і науки України № 266 від 29 квітня 2015 р. «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF>
4. Наказ міністерства освіти і науки України № 1151 від 6.11.2015 року «Про особливості

запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1460-15>

5. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра (галузь знань 0202 Мистецтво, напрям підготовки 6.020202 Хореографія*) / [уклад. А. С. Коротков]. – Кіровоград: 2017. – 4 с.

6. Постанова Кабінету Міністрів України № 325 від 18.05.1994 року «Про Перелік напрямів підготовки фахівців з вищою освітою за професійним спрямуванням, спеціальностей різних кваліфікаційних рівнів та робітничих професій» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP940325.html

7. Постанова Кабінету Міністрів України від 20 січня 1998 року № 65. (Нововведення закону України про вищу освіту) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/65-98-%D0%BF>

8. Постанова Кабінету Міністрів України № 507 від 24.05.1997 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/507-97-%D0%BF>

9. Постанова кабінету міністрів України № 1719 від 13.12.2006 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1719-2006-%D0%BF>

10. Постанова Кабінету Міністрів України № 787 від 27.08.2010 року «Про затвердження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/787-2010-%D0%BF>

11. Постанова Кабінету Міністрів України № 53 від 1.02.2017 року «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 29 квітня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP170053.html

12. Стандарт вищої освіти України (ступінь вищої освіти – бакалавр, галузь знань – освіта, спеціальність 014 Середня освіта (хореографія) / [уклад. Г. Ю. Ніколаї та ін.]. – К.: 2017. – 10 с.

13. Стандарт вищої освіти України (ступінь вищої освіти – магістр, галузь знань – 02 Культура і мистецтво, спеціальність 024 Хореографія.) / [уклад. Л. Ю. Цветкова та ін.]. – К.: 2017. – 26 с.

REFERENCES

1. *Zakon Ukrainy «Pro osvitu» (1991)*. [The Law of Ukraine «On Education» (1991)] [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
2. *Derzhavna natsionalna prohrama «Osvita» («Ukraina XXI stolittia»)*. [The State National Program «Education» («Ukraine XXI Century»)] [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>
3. *Nakaz ministerstva osvity i nauky Ukrainy № 266 vid 29 kvitnia 2015 r. «Pro zatverdzhennia pereliku haluzei znan i spetsialnostei, za yakymy zdiisniuietsia pidhotovka здobuvachiv vyshchoi osvity»*. [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 266 dated April 29, 2015 «On Approval of the List of Fields of Knowledge and Specialties under which Higher Education Institutions are Prepared»] [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF>
4. *Nakaz ministerstva osvity i nauky Ukrainy № 1151 vid 6.11.2015 roku «Pro osoblyvosti zaprovadzhennia pereliku haluzei znan i spetsialnostei, za yakymy zdiisniuietsia pidhotovka здobuvachiv vyshchoi osvity»*. [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 1151 dated November 6, 2015 «On the peculiarities of the introduction of a list of branches of knowledge and specialties under which higher education applicants are trained»] [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1460-15>
5. *Osvitno-profesiina prohrama pidhotovky bakalavra (haluz znan 0202 Mystetstvo, napriam pidhotovky 6.020202 Khoreohrafiia*)*. [Educational-professional program of preparation of bachelor (branch of knowledge 0202 Art, a direction of preparation 6.020202 Choreography *)]. Kirovohrad.
6. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 325 vid 18.05.1994 roku «Pro Perelik napriamiv pidhotovky fakhivtsiv z vyshchoiu osvitou za profesiinym spriamuvanniam, spetsialnostei riznykh kvalifikatsiinykh rivniv ta robitnychkykh profesii»*. [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 325 of 18.05.1994 «On the List of Directions for the Training of Specialists with Higher Education in the Professional Fields, Specialties of Different Qualification Levels and Workers' Professions»] [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP940325.html
7. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 20 sichnia 1998 roku № 65. (Novovvedennia zakonu Ukrainy pro vyshchu osvitu)*. [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of January 20, 1998, No. 65. (Innovation of the Law of Ukraine on Higher Education)] [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/65-98-%D0%BF>
8. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 507 vid 24.05.1997 roku*. [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 507 dated 24.05.1997] [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/507-97-%D0%BF>
9. *Postanova kabinetu ministriv Ukrainy № 1719 vid 13.12.2006 roku*. [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1719 dated December 13, 2006] [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1719-2006-%D0%BF>
10. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 787 vid 27.08. 2010 roku «Pro zatverdzhennia pereliku spetsialnostei, za yakymy zdiisniuietsia pidhotovka fakhivtsiv u vyshchykh navchalnykh zakladakh za osvitno-kvalifikatsiinyi rivniamy spetsialista i mahistra»*. [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 787 dated 27.08. 2010 «On approval of the list of specialties for which specialists are trained in higher education institutions at educational and qualification levels of a specialist and a master's degree»] [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/787-2010-%D0%BF>
11. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 53 vid 1.02.2017 roku «Pro vnesennia zmin do postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 29 kvitnia*. [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 53 dated January 1, 2017 «On Amendments to the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated April 29»] [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP170053.html
12. *Standart vyshchoi osvity Ukrainy (stupin vyshchoi osvity – bakalavr, haluz znan – osvita, spetsialnist 014 Serednia osvita (khoreohrafiia)*. [Standard of higher education of Ukraine (higher education – bachelor, branch of knowledge – education, specialty 014 Secondary education (choreography)]. Kyiv.
13. *Standart vyshchoi osvity Ukrainy (stupin vyshchoi osvity – mahistr, haluz znan – 02 Kultura i mystetstvo, spetsialnist 024 Khoreohrafiia)*. [Standard of Higher Education of Ukraine (Higher Education Degree - Master's Degree, Branch of Knowledge - 02 Culture and Art, specialty 024 Choreography)]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

АНДРОЩУК Людмила Михайлівна –

кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри хореографії та художньої культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Наукові інтереси: теорія і практика хореографічно-педагогічної освіти України, формування індивідуального стилю діяльності майбутнього вчителя хореографії.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

ANDROSHCHUK Lyudmila Mychaylivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Professor, the head of Cathedra of Choreography and Art Culture of Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: theory and practice

of choreographic-pedagogical education of Ukraine, the forming of individual style of activity of future teacher of choreography.

Стаття надійшла до редакції 11.04.2019 р.

УДК 78:159.9

БЕДАКОВА Софія Вікторівна –

кандидат мистецтвознавства, доцент,

доцент кафедри музичного мистецтва

Миколаївського національного університету

імені В. О. Сухомлинського

<https://orcid.org/0000-0002-9234-2459>

e-mail: sofiabyedakova@gmail.com

ДОСЛІДЖЕННЯ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ДО ОБРАЗНО-СМИСЛОВОЇ ЕВОЛЮЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ ЯК ФАКТОР ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. В добу становлення державної незалежності України надзвичайно актуальною постає проблема духовної та ідейної єдності громадян нашої держави. У формуванні загальнонаціональних цінностей, які б забезпечували таку єдність, вирішальну роль відіграє мистецтво. Універсальною формою національного усвідомлення культурного буття виступає фольклор, передусім пісня.

Будучи потужним чинником етнічної консолідації українського народу, народна пісенна творчість становить собою своєрідний усний літопис, що відображає історичне минуле народу й водночас зорієнтований на духовні запити сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українськими фольклористами був зібраний фактичний матеріал щодо епосу і здійснено наукові узагальнення. М. Максимович, П. Куліш, В. Антонович, М. Драгоманов та інші дослідники розглядали пісні переважно в історичному контексті. Започаткований М. Костомаровим і продовжений І. Франком, Ф. Колесою, М. Грушевським критичний підхід до вивчення поетичної традиції українського народу, що дало змогу по-новому поглянути на систему художніх засобів та прийомів художнього моделювання тексту.

У ХХ – початок ХХІ століття дослідженню народної пісні присвячені праці українських науковців В. Бойка, П. С. Грици, Л. Копаниці, Ф. Погребенника, А. Іваницького та ін. Зв'язки фольклору та професійної творчості досліджували М. Загайкевич, Л. Кияновська, С. Павлишин, Г. Нудьга та інші.

Мета статті – проаналізувати трансформацію наукових основ вітчизняних авторів щодо зазначеної проблеми.

Виклад основного матеріалу дослідження. Український фольклор, як одна з найважливіших і значущих складових національної культури етносу, потребує поглибленого вивчення, осмислення багатьох питань і явищ його історичного розвитку в минулому та процесу функціонування на сучасному етапі. Вивчення пісенної епічної творчості є важливим завданням сучасної фольклористики. На теоретико-концептуальному рівні становлять інтерес наукові дослідження, які дають можливість осмислити особливості трансформації поезики народної пісні як історико-культурного феномену.

Вплив історизму як домінуючого методу дослідження ХІХ століття, глибинні смислові трансформації у мові обумовили необхідність появи нової галузі наукового знання – мовознавства. Особливого значення набула проблема смислового наповнення слова у художньому тексті, уперше розглянута в працях О. Потебні... «мова не існує поза утворенням словосполучень, однаковою мірою образних чи не образних» [11, с. 23]. На думку О. Потебні, зміст твору, втілений у його словесно-структурних елементах, отримує вияв у його поетичних формах – символах, або в символічних структурах. Через те, що пісня є продуктом колективної творчості багатьох поколінь, первинні елементи духовної культури у мові й пісні є спільними.

Одним з перших науковців, що системно досліджували феномен української пісні, був М. Максимович. Власне, вихід укладеного